

1/2022 Pomoc Ukrajině – rozpočtové a účetní zachycení

Klíčová slova: Ukrajina, pomoc Ukrajině, válka, válečný konflikt, humanitární zahraniční pomoc přímá, dar, transfer, příspěvek na provoz, 6221, 4342, 3111, 3113, 5194, 5221, 5222, 5223, 5229, 5321, 5331, 5339, 5520, 5531, 5492

1. 1 Metodický postup MF ČR

(1) Dne 2. 3. 2022 zveřejnilo MF ČR postup k zajištění jednotného zařídění výdajů územních rozpočtů souvisejících s poskytnutou pomocí Ukrajině. Tento metodický postup je dostupný na webovém odkazu:

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora/2022/pomoc-ukrajine--rozpoctove-zachyceni-46717/>

1. 2 Rozpočtové zachycení

1. 2. 1 Rozpočtová skladba – odvětvové členění

(1) § 6221 – Humanitární zahraniční pomoc přímá – doporučený paragraf

Jde o peněžní i nepeněžní plnění. Zahrnuje pomoc Ukrajině, jejím občanům poskytovanou z humanitárních důvodů k překonání důsledku války. Patří sem i pomoc poskytovaná uprchlíkům na území České republiky do doby jejich návratu domů (maximálně 12 měsíců), případně do okamžiku žádosti o azyl. Jedná se zejména o výdaje na:

- a) zajištění základních životních potřeb (strava, oblečení, hygienické potřeby),
- b) zajištění ubytování (platba hotelům, ubytovnám, za nájem bytů),
- c) vybudování nového ubytování nebo úprava stávajících prostor,
- d) zajištění lékařské péče, služeb tlumočnicka, učitele češtiny.

(2) § 4342 – Sociální péče a pomoc přistěhovalcům a vybraným etnikům

Tento paragraf nebude mít pravděpodobně v současné době využití. Týká se situace, kdyby válka nebo nepříznivá situace na Ukrajině pokračovala a uprchlíci z Ukrajiny by se rozhodli v České republice zůstat a požádali o azyl. Patřily by sem sociální výdaje spojené s péčí o přistěhovalce/uprchlíky, kteří se budou v České republice integrovat.

(3) § 3111 – Mateřské školy a § 3113 – Základní školy – neplatné v souladu s aktualizací postupů MF ze dne 25. 3. 2022

Jedná se o některé související výdaje v oblasti školství, kdy příkladem může být navýšení kapacity školy či školky, jejich vybavení věcné (učební pomůcky) nebo personální (překladaelé), kdy je nezbytné navýšit příspěvek obecní příspěvkové organizaci (mateřské škole, základní škole), a to buď přímo od obce v pozici zřizovatele nebo např. formou neinvestičního transferu (darů) od sousední obce, která se chce podílet na těchto neočekávaných souvisejících výdajích.

1. 2. 2 Rozpočtová skladba – položkové členění

(1) Položka 5194 – Věcné dary

Pomoc ve věcné podobě včetně majetku charakteru dlouhodobého majetku. Případná doprava pomoci na Ukrajinu bude vykázána na položce 5169 – Nákup ostatních služeb.

(2) Položka 5221 – Neinvestiční transfery fundacím, ústavům a obecně prospěšným společnostem

Peněžní dary pro o.p.s. např. Člověk v tísni, ADRA, ústavy např. POST BELLUM, nadace.

(3) Položka 5222 – Neinvestiční transfery spolkům

Peněžní dary pro spolky např. Český červený kříž, UNICEF, zájmová sdružení právnických osob.

(4) Položka 5223 – Neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem

Peněžní dary pro církve a náboženské společnosti např. Charita Česká republika.

(5) Položka 5229 – Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím

Jedná se o transfer územnímu samosprávnému celku pořadajícím sbírku pro Ukrajinu, případně zaslání transferu subjektu = obci jednajícím za obce v regionu s cílem společného zaslání daru (důvodem odchýlení se od podseskupení položek 532 je skutečnost, že sbírka je v principu anonymní a dále většinou vedena na nerozpočtovém účtu, tedy nelze využít konsolidovaný peněžní převod mezi dvěma rozpočtovými subjekty).

(6) Položka 5520 – Neinvestiční transfery cizím státům

Peněžní dar přímo státu Ukrajina – není podstatné, zda jsou peněžní prostředky zaslány na Ukrajinu nebo jsou poskytnuty prostřednictvím Velvyslanectví Ukrajiny (zastupitelský úřad cizího státu).

(7) Položka 5531 – Peněžní dary do zahraničí

Peněžní dary partnerským obcím, městům, regionům na Ukrajině. Dále může jít o dary pro obyvatele Ukrajiny v zahraničí, neziskové subjekty či podnikatelské subjekty na Ukrajině, které územní samosprávný celek podporuje.

(8) Položka 5492 – Dary obyvatelstvu

Peněžní dary poskytnuté obyvatelům Ukrajiny na území České republiky.

1. 3 Účetní zachycení

1. 3. 1 Poskytnutí daru na účet obecně prospěšné společnosti např. Člověk v tísni, ADRA

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572*	03xx – 09xx					X	
231	0xxx	6221	5221				X

*Pozn.: Účetní případ nepředpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě.

1. 3. 2 Poskytnutí daru na účet spolku např. Českého červeného kříže

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572*	03xx – 09xx					X	
231	0xxx	6221	5222				X

*Pozn.: Účetní případ nepředpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě.

1. 3. 3 Poskytnutí daru na účet církve nebo náboženské společnosti např. Charity Česká republika

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572*	03xx – 09xx					X	
231	0xxx	6221	5223				X

*Pozn.: Účetní případ nepředpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě.

1. 3. 4. 1 Předpis závazku vyplývající z poskytnutí daru obyvateli Ukrajiny na území ČR

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572	03xx – 09xx					X	
345*	0xxx						X

*Pozn.: Účetní případ předpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě. Pokud by darovací smlouva nebyla sepsána, je účtováno bez zapojení účtu 345 rovnou při platbě na nákladový účet 572.

1. 3. 4. 2 Poskytnutí daru obyvateli Ukrajiny na území ČR

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
345*	0xxx					X	
231	0xxx	6221	5492				X

*Pozn.: Účetní případ předpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě. Pokud by darovací smlouva nebyla sepsána, je účtováno bez zapojení účtu 345 rovnou při odeslání daru na nákladový účet 572.

1. 3. 5 Poskytnutí daru obyvateli Ukrajiny v zahraničí

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572*	03xx – 09xx					X	
231	0xxx	6221	5531				X

*Pozn.: Účetní případ nepředpokládá uzavření darovací smlouvy v písemné podobě.

1. 3. 6. 1 Předpis závazku vyplývající z navýšeného příspěvku na provoz vlastní příspěvkové organizaci (základní škola) na navýšené výdaje v oblasti školství, kdy příkladem může být navýšení kapacity školy či školky, jejich věcné vybavení (učební pomůcky) nebo personální (překladaelé)

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572	03xx – 09xx					X	
349	0xxx						X

1. 3. 6. 2 Úhrada příspěvku na provoz na zvýšené výdaje v oblasti školství

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
349	0xxx					X	
231	0xxx	6221	5331*				X

*Pozn.: V případě, že by obec zasílala neinvestiční transfer cizí obecní příspěvkové organizaci byla by použita položka 5339.

1. 3. 7. 1 Předpis závazku vyplývající z poskytnutí daru sousední obci na území Jihočeského kraje, která je zřizovatelem základní školy (obecní příspěvková organizace) na navýšené výdaje v oblasti školství, kdy příkladem může být navýšení kapacity školy či školky, jejich věcné vybavení (učební pomůcky) nebo personální (překladaelé)

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572	03xx – 09xx					X	
349	0xxx						X

1. 3. 7. 2 Poskytnutí daru sousední obci na zvýšené výdaje v oblasti školství

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	ORG	MD	D
349	0xxx						X	
231	0xxx	6221	5321			xxxxxxx		X

1. 3. 8 Poskytnutí daru územnímu celku na transparentní účet na základě vyhlášené sbírky

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
572	03xx – 09xx					X	
231	0xxx	6221	5229				X

*Pozn.: Pokud je dar poskytnut na transparentní účet na základě vyhlášené sbírky, nejsou v případě daru mezi územními celky užívány výdajové položky 532x a 634x., ale položka 5229. Není v tomto případě použita záznamová jednotka, která se váže pouze ke konsolidačním položkám.

1. 3. 9. 1 Přijetí faktury (smlouvy) za nákup věcného daru za účelem pomoci Ukrajině

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
543	03xx – 09xx					X	
321	00xx						X

1. 3. 9. 2 Úhrada faktury (smlouvy) za nákup věcného daru za účelem pomoci Ukrajině

SU	AU	§	položka	ZJ	UZ	MD	D
321	00xx					X	
231	0xxx	6221	5194				X

1. 4 Věcný komentář k poskytování darů

(1) Rozhodování o poskytnutí peněžitého daru nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce je podle § 85 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů („dále jen zákon č. 128/2000 Sb.“) vyhrazeno zastupitelstvu obce. K rozhodování o poskytnutí peněžitého daru nepřesahující 20 000 Kč je v souladu s § 102 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., příslušná rada obce, pokud si rozhodování v této záležitosti zastupitelstvo obce nevyhradilo. V obcích, kde není volena rada obce, vykonává její pravomoc starosta obce (viz § 99, odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb.).

(2) Darovací smlouva nemusí být uzavřena v písemné formě (zákon nestanovuje písemnou formu jako povinnou) s výjimkou příslibu darování. Pokud se tedy nejedná o příslib darování stačí, aby byla projevována vůle dárce darovat a vůle obdarovaného dar přijmout, toto lze dovodit např. z e-mailové nebo telefonické komunikace mezi stranami nebo i samotného konání, tedy odeslání daru a jeho faktického přijetí (příjemce dar výslovně neodmítne). Je vhodné, aby v případě, kdy o poskytnutí daru rozhodne sám starosta (tedy chybí usnesení kolektivního orgánu), bylo jeho

rozhodnutí někde písemně zachyceno, a tedy bylo i do budoucna možné doložit, že takové rozhodnutí učinil (např. na příkazu odeslat finanční dar konkrétnímu příjemci, na samostatném záznamu apod.). Nicméně doporučujeme písemnou formu darovací smlouvy, a to zejména v případě větších finančních částek, dovolí-li to okolnosti. V případě pouhého odeslání peněz na účet příjemce, pak alespoň do zprávy pro příjemce uvést, že se jedná o dar.

(3) Jak již bylo uvedeno výše, darovací smlouva musí být písemná pouze u příslibu darování. Příslib darování je řešen ustanovením § 2057 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kdy písemnou formu vyžaduje darovací smlouva tehdy, nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar, přičemž věcí je nutné chápat též finanční prostředky. Dárce je zavázán k odevzdání daru, není však povinen platit úrok z prodlení.

(4) Pokud není ve smlouvě uveden účel, je z rozpočtového hlediska zachycen jako neinvestiční.

1. 5 Závěrem

Tento doporučený postup nevyjadřuje jediný možný způsob účtování v souladu s předpisy v oblasti účetnictví platnými a účinnými pro rok 2022 a není právně závazný, neboť k závazným výkladům (stanoviskům) právních předpisů je oprávněn pouze příslušný soud a zároveň tato informace není radou dle § 2950 občanského zákoníku.

Na základě zveřejněného aktualizovaného metodického postupu MF k zajištění jednotného zařazení výdajů, případně příjmů, územních rozpočtů souvisejících s poskytnutou pomocí Ukrajině ze dne 25. 3. 2022 došlo k upřesnění rozpočtového § v rámci této metodiky, a to v bodu 1. 2. 1 odstavci 3 u příkladů 1. 3. 6. 2 a 1. 3. 7. 2 (označeno zeleným písmem), viz odkaz: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/metodicka-podpora/2022/pomoc-ukrajine--rozpocetove-zachyceni-46717>.

Původní verze ze dne: 4. 3. 2022

Aktualizováno ke dni: 6. 4. 2022

Vypracovali: Ing. Jitka Ročárková, vedoucí oddělení výkaznictví, Ing. Jiří Lorenc, daňový a účetní poradce

S vyjádřením souhlasí Ing. Lubomír Bednář, vedoucí oddělení přezkumu a metodiky hospodaření obcí

Vydáno na internetu na adrese: <http://metodikaucetnictvi.kraj-jihocesky.cz>